

Софія НОРОХА

студентка ННІПО

Артур МАРГУЛОВ

доктор історичних наук, доцент,

професор кафедри

міжнародних відносин

та соціально-гуманітарних дисциплін

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ВІЙНА ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ В ІСТОРІЇ

Війна як суспільно-політичне явище має багатогранну природу, що відображається у глибині її історичного коріння та впливі на розвиток суспільства. Війна визначається як організований конфлікт між двома або більше групами, що використовують насильство з метою досягнення певних цілей. Хоча корені війни можна простежити в давніх часах, вона еволюціонувала разом із суспільством та політичними системами [3, с. 5].

У давніх суспільствах війна відігравала роль засобу для розв'язання конфліктів, захисту території та розширення влади. З часом вона стала складнішою та організованішою, включаючи такі аспекти, як військова тактика, стратегія та воєнна технологія.

Соціальне насильство, на відміну від природних факторів примусу, що можуть включати космологічні, енергетичні, кліматичні або екологічні загрози та ризики, має велику самостійність і може впливати на суспільство, спонукаючи його до радикальних змін у формах та напрямках розвитку. Це явище, як зауважив Фрідріх Енгельс, не обмежується простими вольовими актами, а вимагає наявності чітко визначених матеріальних ресурсів, які перебувають у руках людей і наділені певною владою [1]. Соціальне насильство представляє загрозову перспективу примусу одних соціальних сил або груп над іншими, чий інтереси суттєво розходяться та можуть конфліктувати між собою. Ці конфлікти можуть бути вирішені за рахунок втрат позицій інших груп, що є однією з основних характеристик соціального насильства.

Зі становленням держави та класового суспільства, війна перетворюється на специфічно організований вид діяльності, що визначається політичними мотивами та формує власне ідеологічне і культурне поле. Вона породжує постійно діючі державні інституції збройних сил та армії. Таким чином, війна набуває всіх ознак соціальної діяльності: вона має певну ціле-раціональність, ідеальний образ (план) та використовує різноманітні людські якості, включаючи фізичні, інтелектуальні, вольові, психологічні та моральні здібності. На найвищому рівні вона може набувати навіть ознак творчості та мистецтва, що відоме як військове мистецтво або мілітарна культура [2, с. 29].

Проте, важливо відрізнити війну як організовану форму конфлікту від інших видів насильства, таких як бойовища між гангстерськими групами чи напади розбійних банд. Війна характеризується не лише наявністю збройних дій, а й наявністю політичних цілей, організацією, вміннями та мистецтвом збройної боротьби, а також значними соціальними силами, які мають потенціал перетворити суспільство на воєнний шлях.

У історії думки відбувалася і досі відбувається дебата щодо війни. Вона інтерпретується як «природне» заняття для людини у певних філософських школах, а також засуджується як варварський акт злочинності. Філософи, такі як Гуго Гроцій, пропонували обмеження війн за допомогою міжнародного права, тоді як інші, наприклад Іммануїл Кант, адвокували ідею «вічного миру» та колективної безпеки серед суверенних держав [4, с. 124].

Війна має значний вплив на суспільство, який проявляється в різних аспектах. По-перше, вона призводить до людських жертв та страждань, знищення майна та інфраструктури. По-друге, війна може призвести до соціальної дестабілізації, зсувів у владі та перерозподілу ресурсів.

Наприклад, Перша та Друга світові війни викликали значні зміни у суспільних структурах та економіках багатьох країн. Вони також призвели до значного розвитку технологій та науки, зокрема в галузі медицини та комунікацій.

Політика та війна завжди були тісно пов'язаними. Війни часто виникають на політичному фоні, через конфлікти інтересів між різними політичними силами або країнами. Вони можуть бути спробою досягнути політичних цілей через силу, змінити кордони, режими чи вплив у світі.

З іншого боку, війна також може бути реакцією на політичні або ідеологічні агресії. Наприклад, Холодна війна між США та СРСР була не лише війною ідеологій, а й політичним протистоянням між двома світовими супердержавами [5, с. 87].

Отже, війна як суспільно-політичне явище в історії відіграє ключову роль у формуванні та трансформації суспільства. Вона впливає на всі сфери життя, від соціальних структур до політичних систем. Розуміння природи та наслідків війни є важливим для розвитку мирних методів вирішення конфліктів та збереження стабільності у світі.

Список використаних джерел

1. Бернадський Б. В., Мілославська О. М. Сутність і природа міжнародного конфлікту та політичний компроміс: історичний погляд Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 8.
2. Герасіна Л. М., Требін М. П., Сахань О. М., Воднік В. Д. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків : Право, 2021. 224 с.
3. Сенік О. М. Загальна теорія правового конфлікту : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2013. 22 с.
4. Сенік О. М. Динаміка розвитку правового конфлікту. Інформація і право. 2013. № 1(7). С. 121–130.
5. Фурсіна Н. А. Теорія виникнення військових конфліктів, воєн. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 81–88.